

**Зв'язок між концептами-корелятами та концептами-референтами в романі У.
Голдінга «Володар мух»**

Враховуючи тенденцію сучасних лінгвістичних досліджень розглядати мовну творчість в нерозривному зв'язку з процесами пізнання, свідомості і мислення, формальні способи представлення метафори виходять з власне мовного на глибинний концептуальний рівень моделювання, де представлені ті знання, які формують семантику метафори. Задача дати несуперечливий опис концептуальної метафори ще більш ускладнюється, якщо об'єктом дослідження стають авторські метафори.

Матеріалом для аналізу концептуальних метафор в творчості конкретного автора послужив корпус одиниць, відібраних методом суцільної вибірки (всього 273 одиниці) з роману «Володар мух», який належить перу видатного прозаїка Великобританії У. Голдінга.

Для аналізу авторської концептуальної метафори була використана запропонована в рамках інтеракціоністської теорії [2] її тричастинна структура: X (tenor - думка про світ) is like Y (vehicle - концепт-корелят) in respect to Z (ground - підстава метафори). Зона X розглядається як представлена в метафорах авторська концептуальна картина світу. Зони Y і Z розглядаються як ті, що належать авторській мовній картині світу, представлений вербалізованими сутностями, що входять у внутрішній лексикон і які служать посередниками для оформлення понять першої зони.

Якщо концептуальна картина світу автора визначається його психологічним складом, то мовна картина залежить від багатьох чинників. Припускається, що при виборі певних концептів із зон X і Y тричастинна структура набуває вигляд конкретної концептуальної моделі [1, с.70]. В даній роботі при аналізі референтів концептуальної метафори використовується схема [1, с.75], яка об'єднує всі референти метафор:

ФІЗИЧНИЙ СВІТ
СВІТ ЛЮДИНИ
СВІТ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Схема Концептуальні поля авторської картини світу

Референти метафор У.Голдінга відповідно розподіляються на три основні концептуальні поля: концептуальне поле ФІЗИЧНИЙ СВІТ (76,2%), концептуальне поле СВІТ ЛЮДИНИ (21,9%) і концептуальне поле СВІТ ДУХОВНОЇ КУЛЬТУРИ (1,8%). Дані нашого аналізу показують, що психологічна спрямованість у Голдінга на сприйняття світу, що виявляється в концептуальних референтах, метафорично переосмислених, орієнтована не на особистості, а на оточуючий світ.

Результати аналізу корелятів авторської концептуальної метафори показують, що вони розподіляються по двох класах: ЖИВІ ФІЗИЧНІ ОБ'ЄКТИ і НЕЖИВІ ФІЗИЧНІ ОБ'ЄКТИ. В перший клас входять такі групи концептів як ЛЮДИНА, ТВАРИНА (*squirrel* 'білка', *jaguar* 'ягуар'), ЖИВА ІСТОТА (концепти, які неможливо однозначно віднести до груп ЛЮДИНА або ТВАРИНА), МІФІЧНА ІСТОТА (*spirit* 'привид, дух'). Другий клас включає групи концептів: АРТЕФАКТИ (*lamp* 'лампа', *arrow* 'стріла'), РЕЧОВИНИ (*silver* 'срібло', *gold* 'золото'), КОНТЕЙНЕРИ (*bag* 'сумка'), ОБ'ЄКТИ/ФЕНОМЕНИ ПРИРОДИ (*storm* 'буря,'). Результати кількісного аналізу корелятів метафор приведені в таблиці, де показано співвідношення виділених груп концептів-референтів з концептами-корелятами метафор:

Референт метафори	Корелят метафори							
	Живі фізичні об'єкти				Неживі фізичні об'єкти			
	Людина	Тварина	Жива істота	Міфічна істота	Артефакт	Речовина	Контейнер	Об'єкти/феномени природи
1. Концептуальне поле «Фізичний світ»	68	20	40	3	48	15	9	5
2. Концептуальне поле «Світ людини»	15	4	16	4	13	2	1	5
3. Концептуальне поле «Світ духовної культури»	1	2			1	1		
Всього	84	26	56	7	62	18	10	10
Всього в %	30,8	9,5	20,5	2,6	22,7	6,6	3,7	3,7
	63,4%				36,6%			

З таблиці видно, що кожна корелятивна зона представлена різним якісним складом концептів-референтів. Для кожного з них наводиться кількісний показник, який дозволяє зробити висновок про типовість того або іншого корелята для метафоризуемого поняття.

Згідно з нашими спостереженнями, при створенні метафор в романі У.Голдінга "Володар мух" самою частотною як корелят є група концептів "живі фізичні об'єкти" (63,4% від загальної кількості прикладів).

Проаналізований матеріал дозволяє встановити, що у співвіднесеності іменованих концептів-референтів і концептів-корелятів між собою існує очевидна закономірність: при осмисленні метафоризуємих сутностей автор використовує певні концепти. Дані кількісного аналізу вказують на те, що частотними корелятами є концепти, що входять до групи «живі фізичні об'єкти», а саме «людина», «тварина», «жива істота», і «міфічна істота». Тобто, можна сказати, що підвидом метафори, що часто зустрічається у Голдінга є метафора-персоніфікація.

В подальшій роботі передбачається розглянути, які саме підстави використовує У. Голдінг для створення метафор-персоніфікацій в романі «Володар мух», і чи використовується дана концептуальна модель в інших творах У.Голдінга.

Література:

1. Колесник Д.М. Концептуальное пространство авторской метафоры в творчестве А.Мердок: Дис. ... канд. филол. наук, К., 1996. – 260с.
2. Ричардс А. Философия риторики //Теория метафоры /Ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Прогресс, 1990. – С. 44-68.